กระทรวงมหาดไทย

รายงานผลการดำเนินงาน การขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

จัดทำโดย สำนักนโยบายและแผน สป.

สารบัญ **หน้า**

บทสรุปผู้บริหาร ๓

บทที่ ๑ ความเป็นมาและกรอบการดำเนินงาน

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ ๔

๑.๒ บทบาทของกระทรวงมหาดไทย ๔

๑.๓ กลไกการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ๕

๑.๔ แนวทางการดำเนินงานด้วยกระบวนการ One Plan ๕

บทที่ ๒ ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่และการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยกระบวนการ One Plan ๖

๒.๒ การดำเนินงานตามข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ๖

๒.๓ การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของจังหวัดด้วยกระบวนการ One Plan ๗

๒.๔ การขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะทำงานกำกับและติดตามการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan กระทรวงมหาดไทย ๘

๒.๕ การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากร ๑๑

บทที่ ๓ ผลการถอดบทเรียน One Plan ๑๖

บทที่ ๔ ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป ๑๙

บทที่ ๕ สรุปผลการดำเนินงาน ๒๑

บทสรุปผู้บริหาร

กระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสนองพระราชดำริและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ ผ่านกระบวนการ One Plan ซึ่งมุ่งเชื่อมโยงปัญหาและความต้องการของประชาชนเข้ากับแผนพัฒนาพื้นที่ ภารกิจของหน่วยงาน และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ กระทรวงมหาดไทยได้ต่อยอดการดำเนินงานจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ One Plan การพัฒนากลไกการประสานงานในระดับจังหวัดและอำเภอ การจัดทำและบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่ การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และถอดบทเรียนการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงานสำคัญ ประกอบด้วย การปรับปรุงคณะกรรมการประสานงานระดับจังหวัดและแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอครบทั้ง ๗๖ จังหวัด การรายงานผลการประชุมคณะกรรมการประสานงานฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ รวม ๔๐ ครั้ง การสำรวจสถานะการดำเนินโครงการเพื่อจัดทำฐานข้อมูล จำนวน ๔,๗๑๐ โครงการ และการรวบรวมข้อเสนอโครงการ/กิจกรรมจากจังหวัดนำร่อง ๑๒ จังหวัด จำนวน ๓๖๐ โครงการ แบ่งเป็นโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด ๒๒๘ โครงการ และแผนความต้องการอำเภอ ๑๓๒ โครงการ

ด้านการสนับสนุนแผนงานและงบประมาณ กระทรวงมหาดไทยได้รวบรวมและแจ้งข้อมูลโครงการตามบัญชี จ.๓/กจ.๓ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๔๒๗ โครงการ วงเงินรวม ๔๒,๘๗๐,๑๗๔,๔๐๕ บาท ให้สำนักงาน กปร. เพื่อประกอบการพิจารณาประสานการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ จังหวัดนำร่อง ๗ จังหวัด มีโครงการที่ได้รับงบประมาณ จำนวน ๔๒ โครงการ วงเงินรวม ๒๓๘,๘๒๙,๗๐๐ บาท

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม – ๒ กันยายน ๒๕๖๙ โดยมีบุคลากรจากส่วนกลาง จังหวัด และสำนักงาน กปร. เข้าร่วมรวม ๒๕๐ คน เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประยุกต์ใช้กระบวนการ One Plan รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถอดบทเรียนการดำเนินงานจากพื้นที่

ผลการถอดบทเรียนสะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อน One Plan ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องลดข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจ การทำงานแยกส่วน และระบบและงบประมาณ ควบคู่กับการเสริมสร้างบทบาทผู้นำ ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ประชาชนได้รับ โดยยึดหลัก **“พื้นที่เป็นตัวตั้ง ประชาชนเป็นเป้าหมาย”** และส่งเสริมให้ One Plan เป็นการปรับวิธีการทำงานให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน โดยไม่เพิ่มภาระหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน

บทที่ ๑ ความเป็นมาและกรอบการดำเนินงาน

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ

กระทรวงมหาดไทยมีภารกิจสำคัญในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการในระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและพัฒนาศักยภาพของพื้นที่อย่างเหมาะสมกับภูมิสังคม ครอบคลุมการพัฒนาหลายด้าน ทั้งด้านแหล่งน้ำ การเกษตร สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพ สาธารณสุข คมนาคมและการสื่อสาร สวัสดิการสังคมและการศึกษา รวมถึงการพัฒนาแบบบูรณาการ

จากข้อมูลสำนักงาน กปร. ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๘ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๕ – ๒๕๖๘ รวมทั้งสิ้น ๕,๒๓๒ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งมีทั้งโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ และโครงการที่มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องหรือขยายผลเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในระยะยาว

การดำเนินโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการโดยตรง หน่วยงานสนับสนุนด้านแผนงานและงบประมาณ ตลอดจนหน่วยงานในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทใกล้ชิดกับประชาชนและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่เข้าสู่กระบวนการวางแผนและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงมหาดไทยจึงนำกระบวนการ One Plan มาใช้สนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมุ่งบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ ภารกิจหน่วยงาน และแหล่งงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานมีเป้าหมายร่วมกัน ลดการดำเนินงานซ้ำซ้อน และสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒ บทบาทของกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยมีบทบาทในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ใน ๓ ฐานะสำคัญ ได้แก่ หน่วยงานประสานและบูรณาการขับเคลื่อน (Coordinator) หน่วยปฏิบัติงาน (Operator) และหน่วยสนับสนุน (Supporter)

บทบาทดังกล่าวครอบคลุมการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน การบูรณาการกลไกเชิงพื้นที่ การอำนวยการและขับเคลื่อนในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น การประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน การติดตามและขยายผล ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับพื้นที่ เพื่อให้การสนับสนุนโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยอาศัยกลไกการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๑.๓ กลไกการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

การขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยกระบวนการ One Plan มุ่งใช้กลไกการทำงานในระดับจังหวัดและอำเภอเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการความร่วมมือ โดยเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสำนักงาน กปร. กระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน

ในระดับจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการกำกับและประสานการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการประสานงานการขับเคลื่อนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของจังหวัด รวมทั้งเชื่อมโยงข้อเสนอโครงการเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลไกการสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวข้อง

ในระดับอำเภอ นายอำเภอเป็นกลไกสำคัญในการประสานหน่วยงานและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชน วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ และพิจารณาข้อเสนอโครงการที่สามารถดำเนินการได้ในระดับพื้นที่ รวมถึงเชื่อมโยงโครงการที่เกินศักยภาพเข้าสู่กลไกการพิจารณาในระดับจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณและการดำเนินโครงการตามอำนาจหน้าที่ ตลอดจนการดูแล บำรุงรักษา และขยายผลโครงการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ แนวทางการดำเนินงานด้วยกระบวนการ One Plan

กระบวนการ One Plan เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่แผนหมู่บ้านและชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนแผนงานของกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

การดำเนินงานให้ความสำคัญกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน การจัดทำข้อเสนอโครงการ การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและแหล่งงบประมาณ ตลอดจนการติดตามประเมินผลและการถอดบทเรียนเพื่อปรับปรุงและขยายผลการดำเนินงาน

หัวใจสำคัญของกระบวนการ One Plan จึงมิใช่การจัดทำแผนเพิ่มเติม แต่เป็นการปรับวิธีการทำงานของหน่วยงานให้สามารถเชื่อมโยงปัญหาและความต้องการของประชาชนเข้ากับเป้าหมายการพัฒนา ภารกิจของหน่วยงาน และการจัดสรรทรัพยากร โดยเน้นการมีเป้าหมายร่วม การกำหนดเจ้าภาพรับผิดชอบร่วม และการวัดผลจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชน

บทที่ ๒ ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่และการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยกระบวนการ One Plan

กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงาน กปร. ขับเคลื่อนการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยต่อยอดจากผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ซึ่งได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan ในพื้นที่นำร่อง ๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดนราธิวาส รวมทั้งจัดการประชุมชี้แจงกระบวนการนำ One Plan มาสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Kick off) ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีนายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธาน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและวางแนวทางการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จังหวัดหนองบัวลำภู เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๙ และจังหวัดอุดรธานี ระหว่างวันที่ ๑๐ – ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๙ โดยมุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในการจัดทำแผนและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่คู่มือการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและขยายผลการดำเนินงานไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

พื้นที่ดำเนินการ	วันจัดกิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วม
จังหวัดนครศรีธรรมราช	๒๕ มีนาคม ๒๕๖๙	๑,๓๑๐ คน
กรุงเทพมหานคร	๘ เมษายน ๒๕๖๙	๕,๑๗๔ คน
จังหวัดอุดรธานี	๒๙ เมษายน ๒๕๖๙	๘,๐๘๒ คน

กิจกรรมดังกล่าวเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยกระบวนการ One Plan ให้แก่บุคลากรจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เข้าร่วมประชุมในสถานที่และผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

๒.๒ การดำเนินงานตามข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้จังหวัดดำเนินการขับเคลื่อนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กลไกการประสานงานในระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเอกภาพ

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๖๙ ตามข้อมูลที่จังหวัดรายงาน ประกอบด้วย

(๑) การปรับปรุงกลไกการประสานงานระดับจังหวัดและอำเภอ จังหวัดดำเนินการปรับปรุงคณะกรรมการประสานงานการขับเคลื่อนและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับจังหวัด และแต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอครบทั้ง ๗๖ จังหวัด เพื่อรองรับการประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่

(๒) การจัดประชุมคณะกรรมการประสานงานฯ กระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางให้มีการจัดประชุมคณะกรรมการประสานงานฯ อย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง โดยข้อมูลที่รายงานระบุว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีการจัดประชุมรวม ๑๓๔ ครั้ง และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีการจัดประชุมรวม ๔๐ ครั้ง

(๓) การสำรวจสถานะการดำเนินโครงการ จังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัดดำเนินการสำรวจสถานะการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวางแผน การขับเคลื่อน และการติดตามผล โดยสำรวจแล้วจำนวน ๔,๗๑๐ โครงการ

ผลการดำเนินงานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการจัดระบบกลไกการประสานงานและฐานข้อมูลในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่และสนับสนุนโครงการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓ การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของจังหวัด ด้วยกระบวนการ One Plan

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการรวบรวมและประสานข้อมูลแผนงานและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเชื่อมโยงข้อเสนอโครงการจากพื้นที่กับแผนพัฒนาจังหวัด แผนความต้องการอำเภอ ภารกิจของหน่วยงาน และแหล่งงบประมาณที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

๒.๓.๑ การประสานข้อเสนอโครงการตามบัญชี จ.๓/กจ.๓

กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งข้อมูลแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้สำนักงาน กปร. เพื่อประกอบการพิจารณาประสานการสนับสนุนโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงและกรมตามบัญชี จ.๓/กจ.๓ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๔๒๗ โครงการ วงเงินรวม ๔๒,๘๗๐,๑๗๔,๔๐๕ บาท

ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อเสนอโครงการเพื่อประสานการสนับสนุน มิใช่วงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรแล้วทั้งหมด

๒.๓.๒ ข้อเสนอโครงการจากจังหวัดนำร่อง ๑๒ จังหวัด

จังหวัดนำร่อง ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนราธิวาส จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ได้รวบรวมข้อเสนอโครงการและกิจกรรมภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๓๖๐ โครงการ แบ่งเป็นโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด จำนวน ๒๒๘ โครงการ และโครงการในแผนความต้องการอำเภอ จำนวน ๑๓๒ โครงการ

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีโครงการของจังหวัดนำร่องที่ได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ในพื้นที่ ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน ๔๒ โครงการ วงเงินรวม ๒๓๘,๘๒๙,๗๐๐ บาท และมีโครงการที่ดำเนินการโดยไม่ใช้งบประมาณ จำนวน ๒ โครงการ

๒.๓.๓ ข้อมูลแผนงานและงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ตามข้อมูลในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ในส่วนของงบพัฒนาจังหวัด มีวงเงินรวม ๖๖,๘๘๐,๙๐๐ บาท แบ่งเป็นโครงการของจังหวัดนำร่อง ๑๒ จังหวัด ซึ่งมีพื้นที่ได้รับการพิจารณาตามข้อมูลในร่างฯ จำนวน ๖ จังหวัด วงเงิน ๓๒,๐๐๓,๕๐๐ บาท และจังหวัดอื่น ๆ จำนวน ๑๐ จังหวัด วงเงิน ๓๔,๘๗๗,๔๐๐ บาท

๒.๔ การขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะทำงานกำกับและติดตามการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ ๓๔๗๗/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ แต่งตั้งคณะทำงานกำกับและติดตามการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan กระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นกลไกในการประสาน สนับสนุน และติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ การประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้จัดการประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๙ ณ ห้องประชุมดำรงธรรม ชั้น ๒ อาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมี นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย ที่ปรึกษาคณะทำงานฯ พร้อมด้วยคณะที่ปรึกษาและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม

การประชุมดังกล่าวมุ่งหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้าสู่กระบวนการ One Plan ทั้งด้านการจัดทำโครงการ การบูรณาการงบประมาณ การติดตามรายงานผล การขยายผล การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน

ภายหลังการประชุม กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางให้จังหวัดและกรม/รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยนำไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการเชื่อมโยงข้อเสนอจากพื้นที่กับภารกิจของหน่วยงานและการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาและลดความซ้ำซ้อนในการสนับสนุนโครงการ

๒.๔.๒ การนำเสนอผลความก้าวหน้าและแนวทางการดำเนินงานแก่องคมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๙ คณะที่ปรึกษาคณะทำงานฯ พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อนำเสนอผลความก้าวหน้าและแนวทางการดำเนินงานในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan แก่นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ณ ทำเนียบองคมนตรี กรุงเทพมหานคร

ในการประชุมได้มีการนำเสนอข้อคิดเห็นและประเด็นที่ควรประสานหารือกับสำนักงาน กปร. เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในภาพรวม ได้แก่ การมอบนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากลไกฝ่ายเลขานุการ การสนับสนุนงบประมาณ การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ดี การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การตรวจติดตาม และการพัฒนาฐานข้อมูลกลาง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การมอบนโยบายการขับเคลื่อนโครงการฯ ให้สำนักงาน กปร. เรียนเชิญนายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน กปร. เป็นประธานการประชุมมอบนโยบายการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan แก่หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง/กรม รัฐวิสาหกิจ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยให้คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับจังหวัด (คปร.จ.) และระดับอำเภอ (คปร.อ.) เข้าร่วมรับฟังผ่านระบบออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒) การสนับสนุนงบประมาณ

๒.๑) การสนับสนุนงบประมาณตามบัญชีโครงการ จ.๓/กจ.๓ ให้สำนักงาน กปร. สนับสนุนการจัดทำคำของบประมาณสำหรับโครงการตามบัญชี จ.๓/กจ.๓ อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี พร้อมทั้งตรวจสอบและติดตามสถานะการได้รับจัดสรรงบประมาณของโครงการ เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและลดความซ้ำซ้อน

๒.๒) ให้สำนักงาน กปร. เป็นหน่วยหลักในการประสานงานกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมและเป็นความต้องการอันเกิดจากการประสานแผนงาน/โครงการ ในระดับพื้นที่

๒.๓) การบูรณาการงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจในระดับพื้นที่ ส่งเสริมการบูรณาการงบประมาณจากจังหวัด กลุ่มจังหวัด หน่วยงานตามภารกิจ (Function) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด จำนวน ๒๒๘ โครงการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการสนับสนุนงบประมาณระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การอุดหนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ตามอำนาจหน้าที่และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ควรพิจารณากำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการฯ เช่น การกำหนดตัวชี้วัดการสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างน้อยแห่งละ ๑ โครงการ ในระบบการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) หรือการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นและต่อเนื่อง เพื่อรับการยกย่องเชิดชูเกียรติและพิจารณารับมอบโล่รางวัลจากองคมนตรีตามความเหมาะสม

๓) การคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ ให้สำนักงาน กปร. กำหนดหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับประเมินและคัดเลือกจังหวัดที่มีผลการดำเนินงานเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) เพื่อถอดบทเรียนและนำแนวทางการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้และขยายผลในพื้นที่อื่น

๔) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้สำนักงาน กปร. จัดอบรมสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan แนวทางการจัดทำงบประมาณและการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ให้แก่บุคลากรในสังกัดสำนักงาน กปร. และข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกระทรวง/กรม หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่สนองพระราชดำริ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการได้อย่างเหมาะสม

๕) การกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน ให้สำนักงาน กปร. ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการกำกับดูแลภาพรวม ประสานความร่วมมือกับกระทรวง/กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๖) การจัดทำเครื่องมือกลางสำหรับการตรวจติดตาม ให้สำนักงาน กปร. จัดทำรูปแบบหรือแบบฟอร์มกลางสำหรับการตรวจติดตามการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan เพื่อให้ผู้ตรวจราชการกระทรวง/กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจติดตามตามมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการรวบรวม ประมวลผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาและพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการฯ

๗) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง ให้สำนักงาน กปร. เร่งดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางสำหรับรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบ รายละเอียด และแนวทางการรายงานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงาน การติดตามผล และการบริหารจัดการโครงการในภาพรวม

ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวเป็นข้อเสนอสำหรับการประสานและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๓ การประชุมกำกับและติดตามในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงาน กปร. จัดการประชุมกำกับและติดตามการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan และลงพื้นที่นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ณ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ ๑๗ – ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๙ โดยพบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีการขับเคลื่อนโครงการฯ ผ่านกลไกระดับจังหวัดและอำเภอ และมีศักยภาพในการบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรพัฒนา ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลโครงการให้เป็นระบบและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนา ตลอดจนการจัดทำแผนผังเชื่อมโยงแผนงานและโครงการ (Mapping) ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและแหล่งงบประมาณให้ชัดเจน

ในการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ ควรให้นายอำเภอเป็นกลไกหลักในการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การจัดทำแผน การดำเนินงาน และการติดตามผล เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมของพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการขนาดเล็กการขับเคลื่อนโครงการที่มีความต่อเนื่อง รวมทั้งการดูแลและบำรุงรักษาพื้นที่โครงการให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕) ควรบูรณาการประเด็นการพัฒนาให้ครอบคลุมทั้งด้านทรัพยากรน้ำ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ อาชีพ การเกษตร และคุณภาพชีวิต โดยต่อยอดจากฐานทรัพยากรและศักยภาพของพื้นที่ ควบคู่กับการทบทวนผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อประกอบการกำหนดแผนงานและข้อเสนอโครงการในระยะต่อไป

จากการลงพื้นที่ติดตามโครงการ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำคลองตาภู่และอาคารประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม (๒) โครงการจัดหาน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ตำบลแก่งกระจานและตำบลวังจันทร์ อำเภอแก่งกระจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ (๓) โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ ตำบลทับคาง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีข้อเสนอให้หน่วยงานในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำควบคู่กับการวางแผนใช้ประโยชน์

เพื่อการเกษตร การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ โดยให้หน่วยงานระดับอำเภอและภาคส่วนในพื้นที่ร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทั้งนี้ สำหรับโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ควรพิจารณาเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมก่อนการขยายพื้นที่อ่างเก็บน้ำ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ป่าไม้และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มผู้ใช้น้ำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนในระยะต่อไป ได้แก่ (๑) พัฒนาฐานข้อมูลกลางโครงการฯ ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด และอำเภอ (๒) ปรับกระบวนการจัดทำแผนให้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่แทนการรวบรวมความต้องการเป็นรายกิจกรรม (๓) จัดทำแผนผังเชื่อมโยง (Mapping) แผนงาน โครงการ และแหล่งงบประมาณให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างบูรณาการ (๔) เสริมสร้างบทบาทของนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบูรณาการการดำเนินงานและต่อยอดโครงการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องและ (๕) พัฒนาแผนระยะยาวให้ครอบคลุมมิติการพัฒนาที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

๒.๕ การเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กระทรวงมหาดไทยดำเนินโครงการเพิ่มพูนองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการขยายผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ กิจกรรมที่ ๓ การเสริมสร้างองค์ความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan ในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๖๙ ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม – ๒ กันยายน ๒๕๖๙ ณ โรงแรมเอส ดี อเวนิว กรุงเทพมหานคร และโครงการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การดำเนินงานมีผู้เข้าร่วมรวมจำนวน ๒๕๐ คน ประกอบด้วย บุคลากรจากส่วนกลาง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจาก ๗๖ จังหวัด และบุคลากรของสำนักงาน กปร. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในการประสานและบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan ตลอดจนส่งเสริมการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการทรงงาน แนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงาน การถอดบทเรียนการดำเนินงานจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน และการศึกษาดูงานเพื่อเรียนรู้แนวทางการพัฒนาพื้นที่และการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

๑) การบรรยาย ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการทรงงาน แนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยกระบวนการ One Plan

๒) การเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยและสำนักงาน กปร. ในการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ รวมทั้งให้ผู้เข้าร่วมจากจังหวัดร่วมซักถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงานจริง

๓) การถอดบทเรียนและฝึกปฏิบัติการ ภายใต้หัวข้อ “One Plan : จากแรงผลัก สู่การลดแรงต้าน” โดยให้ผู้เข้าร่วมร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ ปัจจัยสนับสนุน และข้อจำกัดในการขับเคลื่อน One Plan ผ่านกระบวนการกลุ่มใน ๔ ประเด็นสำคัญ ได้แก่

๓.๑) ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ หรือ “แรงผลัก”

๓.๒) ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดต่อการดำเนินงาน หรือ “แรงต้าน”

๓.๓) แนวทางการรักษาและเสริมสร้างปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน

๓.๔) แนวทางการลดข้อจำกัดและปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ให้แต่ละกลุ่มนำผลการถอดบทเรียนมาจัดทำข้อเสนอและแนวทางการขับเคลื่อน One Plan ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔) การศึกษาดูงาน ณ โครงการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างบูรณาการ การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของแต่ละพื้นที่

สรุปผลการประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการเพิ่มพูนองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการขยายผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม – ๒ กันยายน ๒๕๖๙

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

มีผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน ๘๘ คน แบ่งเป็น

หน่วยงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่วนกลาง	๒๕	๒๘.๔๑
ส่วนภูมิภาค	๖๓	๗๑.๕๙
รวม	**๘๘**	**๑๐๐.๐๐**

๒) ผลการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในภาพรวม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๔๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการให้คะแนนระดับมากและมากที่สุดรวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗๙ ของจำนวนการให้คะแนนทั้งหมด เมื่อจำแนกผลการประเมินรายด้าน ปรากฏดังนี้

ประเด็นการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
๑. ด้านวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้	๔.๔๘	มากที่สุด
๒. ด้านการจัดอบรมและการอำนวยความสะดวก	๔.๒๙	มากที่สุด
๓. ด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ	๔.๓๒	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกข้อ	**๔.๔๔**	**มากที่สุด**

๒.๑) ด้านวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้

ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจด้านวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๔๘ สะท้อนให้เห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ อธิบายเนื้อหา เชื่อมโยงประเด็น และยกตัวอย่างประกอบการบรรยายได้อย่างเหมาะสม

๒.๒) ด้านการจัดอบรมและการอำนวยความสะดวก

ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๙ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย
สถานที่และสภาพแวดล้อมในการจัดอบรม	๔.๔๒
ความเหมาะสมของอาหาร	๔.๐๘
ความเหมาะสมของระยะเวลาในการอบรม	๔.๓๖

ทั้งนี้ ด้านอาหารมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น จึงเป็นประเด็นที่ควรนำไปพิจารณาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

๒.๓) ด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๒ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย
ความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังการอบรม	๔.๓๐
ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม	๔.๔๔
การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	๔.๓๑
การนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดต่อ	๔.๒๒

ผลการประเมินสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการอบรมเห็นถึงประโยชน์ขององค์ความรู้ที่ได้รับและมีความพร้อมในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้และการขยายผลสู่บุคลากรระดับพื้นที่เพิ่มเติม

๓) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรม

จากการประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๓.๑) ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ควรเพิ่มการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการนำกระบวนการ One Plan ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี การใช้คู่มือการบริหารจัดการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และการนำเสนอกรณีตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้

๓.๒) ด้านรูปแบบและกระบวนการฝึกอบรม ควรเพิ่มกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ การถอดบทเรียนการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้

ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งจัดสรรเวลาให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ร่วมอภิปรายและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง

๓.๓) ด้านกลุ่มเป้าหมายและการขยายผล ควรจัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และเปิดโอกาสให้ผู้แทนระดับอำเภอและหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและสนับสนุนการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่

๓.๔) ด้านระยะเวลาและสถานที่จัดอบรม ควรพิจารณาจัดการฝึกอบรมในช่วงต้นปีงบประมาณ หรือก่อนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งพิจารณาหมุนเวียนสถานที่จัดอบรมไปยังภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการเรียนรู้จากพื้นที่จริง

๓.๕) ด้านการบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก ควรปรับปรุงคุณภาพอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดเตรียมเอกสารประกอบการอบรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้เข้ารับการอบรม เพื่อสนับสนุนการประสานงานภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ

๔) สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๔๔ จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน โดยเฉพาะด้านวิทยากรและการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมขององค์ความรู้และกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหา

การฝึกอบรมมีส่วนสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการ One Plan ตลอดจนเห็นแนวทางในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและขยายผลในระดับพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินโครงการในระยะต่อไปเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นควรนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรมไปประกอบการพัฒนาหลักสูตร โดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติ การถอดบทเรียนจากกรณีตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน และการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการฝึกอบรม เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยกระบวนการ One Plan ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

๕) แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

เพื่อให้การดำเนินโครงการเพิ่มพูนองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการขยายผลการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดประสิทธิภาพและสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม เห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

๕.๑) พัฒนาหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานในพื้นที่

ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจและปัญหาอุปสรรคของผู้ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้กระบวนการ **One Plan** ในการเชื่อมโยงปัญหาและความต้องการของประชาชนกับแผนพัฒนาพื้นที่ ภารกิจของหน่วยงาน และการจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

๕.๒) เพิ่มกิจกรรมฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้จากกรณีศึกษาจริง

กำหนดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้เข้ารับการอบรมนำปัญหาและข้อเสนอโครงการจากพื้นที่มาร่วมวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย และจัดทำแนวทางบูรณาการร่วมกัน ตลอดจนคัดเลือกพื้นที่หรือโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำแนวทางที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง

๕.๓) ขยายกลุ่มเป้าหมายและเสริมสร้างเครือข่ายการทำงานระดับพื้นที่

พิจารณาขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมบุคลากรระดับจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ กระบวนการประสานแผน และการสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประสานงานระหว่างหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

๕.๔) ปรับรูปแบบและช่วงเวลาการจัดอบรมให้เหมาะสม

วางแผนการจัดอบรมให้สอดคล้องกับรอบการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่และการจัดทำคำของบประมาณ โดยพิจารณาจัดกิจกรรมในช่วงต้นปีงบประมาณ และกำหนดสัดส่วนระหว่างการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงานให้เหมาะสม ตลอดจนพิจารณาการจัดกิจกรรมในระดับภูมิภาคตามความจำเป็นและความพร้อมของหน่วยงาน

๕.๕) พัฒนาระบบติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

กำหนดแนวทางติดตามผลภายหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินการนำองค์ความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ การจัดทำและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยกระบวนการ One Plan รวมทั้งรวบรวมปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานในระยะต่อไป

๕.๖) ยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการฝึกอบรม

นำผลการประเมินความพึงพอใจมาประกอบการวางแผนและปรับปรุงการจัดฝึกอบรมทั้งด้านสถานที่ อาหาร เอกสารประกอบการอบรม ระยะเวลา และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ

หมายเหตุ: วิเคราะห์จากแบบสอบถามจำนวน ๘๘ ชุด โดยใช้เกณฑ์แปลผลคะแนนเฉลี่ย ๕ ระดับ และคำนวณคะแนนเฉลี่ยรวมจากข้อประเมินจำนวน ๒๗ ข้อ

บทที่ ๓ ผลการถอดบทเรียน One Plan

๓.๑ การถอดบทเรียน “One Plan: จากแรงผลัก สู่การลดแรงต้าน”

จากการระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า การขับเคลื่อน One Plan ยังมีข้อจำกัดในหลายด้าน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน การประสานและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ระบบและกระบวนการทำงาน ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและข้อมูลสารสนเทศ

ขณะเดียวกัน ยังมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การมีหน่วยงานกลางช่วยประสานการดำเนินงาน และการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ประชาชนได้รับ

๓.๒ แรงต้านสำคัญในการขับเคลื่อน One Plan

ผลการถอดบทเรียนพบแรงต้านสำคัญ ๗ ประเด็น ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานและการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในระดับพื้นที่ ได้แก่

๑) ความเข้าใจและบทบาทไม่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ One Plan บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน และการกำหนดเจ้าภาพหลักไม่ตรงกัน ส่งผลให้การประสานงานและการดำเนินงานร่วมกันขาดความชัดเจน รวมทั้งหน่วยงานบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการบูรณาการแผนและโครงการภายใต้เป้าหมายร่วมกัน

๒) การทำงานแบบแยกส่วน หน่วยงานยังดำเนินงานตามภารกิจและแผนงานของตนเองเป็นหลัก ขาดการกำหนดเป้าหมายร่วมและการประสานความร่วมมือตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความเชื่อมโยง เกิดความซ้ำซ้อน และไม่สามารถใช้ทรัพยากรของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของพื้นที่ร่วมกันได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

๓) ข้อจำกัดเชิงระบบและกระบวนการบริหาร อำนาจหน้าที่ ระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานบางส่วนยังเป็นข้อจำกัดต่อการบูรณาการ โดยเฉพาะการบริหารจัดการที่เน้นการสั่งการจากส่วนกลาง ทำให้การตัดสินใจและการปรับแนวทางดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของพื้นที่ยังขาดความคล่องตัว

๔) งบประมาณไม่สอดคล้องกับเป้าหมายร่วม การจัดสรรงบประมาณยังมีลักษณะแยกส่วนตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และขาดการเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้โครงการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานประสบข้อจำกัดด้านการสนับสนุนงบประมาณ และไม่สามารถขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง

๕) การมีส่วนร่วมของพื้นที่ยังไม่เต็มที่ ประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย และออกแบบแนวทางการพัฒนาในระดับจำกัด ทำให้การจัดทำแผนและโครงการบางส่วนยังไม่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งขาดการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความร่วมมือในการขับเคลื่อนงาน

๖) ข้อมูลและสารสนเทศยังไม่เชื่อมโยงกัน หน่วยงานยังมีการจัดเก็บและใช้ข้อมูลแยกกัน ขาดฐานข้อมูลกลางและข้อมูลชุดเดียวที่สามารถนำมาใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหา จัดทำแผน และติดตามผล

ส่งผลให้การกำหนดเป้าหมายและการจัดลำดับความสำคัญของโครงการยังไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) โครงการและแผนไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การจัดทำแผนและโครงการบางส่วนยังไม่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยมุ่งดำเนินงานตามกรอบภารกิจหรือรูปแบบการจัดทำโครงการมากกว่าการวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้ แรงต้านทั้ง ๗ ประเด็นสะท้อนให้เห็นว่า ข้อจำกัดในการขับเคลื่อน One Plan มิได้เกิดจากการจัดทำแผนเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน การทำงานแยกส่วน ตลอดจนข้อจำกัดด้านระบบบริหาร ข้อมูล และงบประมาณ จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการทำงานให้ทุกหน่วยงานสามารถเชื่อมโยงภารกิจและทรัพยากรภายใต้เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยยึดปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ

๓.๓ แรงเสริมสำคัญในการขับเคลื่อน One Plan

ผลการถอดบทเรียนพบแรงเสริมสำคัญ ๗ ประเด็น ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ ได้แก่

๑) ผู้บริหารให้ความสำคัญและสื่อสารทิศทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ One Plan เป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ถ่ายทอดนโยบายและเป้าหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน รวมทั้งกำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมุ่งมั่นและความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๒) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยส่งเสริมให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินโครงการร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓) ผลประโยชน์และผลลัพธ์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินงาน ตลอดจนใช้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นเครื่องสะท้อนความสำเร็จ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔) การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยไม่ปล่อยให้หน่วยงานใดดำเนินงานโดยลำพัง โดยส่งเสริมการกำหนดเป้าหมายร่วม เจ้าภาพร่วม และบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรและการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับพื้นที่

๕) การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ One Plan บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน และแนวทางการบูรณาการแผนและโครงการ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

๖) การมีหน่วยงานกลางช่วยประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติในระดับพื้นที่ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สนับสนุนข้อมูล

และให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดที่เกินขีดความสามารถของหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้การขับเคลื่อน One Plan เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีเอกภาพ

๗) การสร้างแรงจูงใจ การยกย่อง และการให้รางวัลแก่หน่วยงานที่มีผลการดำเนินงานเป็นแบบอย่างที่ดี โดยส่งเสริมการยกย่องเชิดชูเกียรติหน่วยงานและบุคลากรที่สามารถขับเคลื่อน One Plan ให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ กระตุ้นการพัฒนางาน และส่งเสริมการขยายผลไปยังพื้นที่อื่น

ทั้งนี้ แรงเสริมทั้ง ๗ ประเด็นสะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อน One Plan ให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความร่วมมือของทุกภาคส่วน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และกลไกสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การบูรณาการแผนโครงการ งบประมาณ และการปฏิบัติสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่

๓.๔ แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อน One Plan จากผลการถอดบทเรียน

จากผลการถอดบทเรียน เห็นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการทำงานใน ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ผู้บริหารนำ สร้างความมุ่งมั่นและสื่อสารทิศทางการดำเนินงานให้ชัดเจนว่า One Plan เป็นวิธีการทำงานร่วมกัน มิใช่การจัดทำแผนหรือแบบฟอร์มเพิ่มเติม โดยใช้กลไกนโยบาย คำสั่ง ตัวชี้วัด และการติดตามผลเป็นเครื่องมือสนับสนุน

๒) เป้าหมายเดียว เจ้าภาพร่วม ส่งเสริมให้หน่วยงานปรับเปลี่ยนจากการดำเนินงานแยกส่วนไปสู่การกำหนดปัญหาและเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน โดยมีหลายหน่วยงานร่วมรับผิดชอบและดำเนินการตามภารกิจของตนเอง เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

๓) งบประมาณตอบสนองต่อเป้าหมาย ปรับแนวทางการจัดทำโครงการและการสนับสนุนงบประมาณ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ก่อนพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา

๔) พื้นที่มีส่วนร่วมในการออกแบบการพัฒนา ส่งเสริมให้จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไข และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อให้การดำเนินงานตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓.๕ ข้อสรุปจากการถอดบทเรียน

หัวใจของผลการถอดบทเรียน คือ การลดแรงต้าน ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การลดความไม่เข้าใจ การลดการทำงานแยกส่วน และการลดข้อจำกัดด้านระบบและงบประมาณ ควบคู่กับการเพิ่มแรงเสริม ๓ ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มพลังผู้นำ การเพิ่มพลังเครือข่ายความร่วมมือ และการเพิ่มพลังผลลัพธ์ที่ประชาชนได้รับ

ทั้งนี้ องค์ประกอบสำคัญของ One Plan ที่ทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ ประกอบด้วย การมีผู้บริหารเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงาน การยึดประชาชนเป็นเป้าหมาย การใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน การมีงบประมาณสนับสนุน การกำหนดเจ้าภาพร่วม และการวัดผลจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ **“One Plan ที่เกิดผลจริงในพื้นที่”**

บทที่ ๔ ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป

จากผลการดำเนินงานและผลการถอดบทเรียนการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan กระทรวงมหาดไทย เห็นควรให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป ดังนี้

๔.๑ การเสริมสร้างความชัดเจนเชิงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อน

ควรประสานสำนักงาน กปร. ในการพิจารณาจัดประชุมมอบนโยบายการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ One Plan ให้แก่หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง กรม รัฐวิสาหกิจ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้กลไกการประสานงานในระดับจังหวัดและอำเภอเข้าร่วมรับฟังผ่านระบบออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจและกำหนดทิศทางการดำเนินงานร่วมกัน

นอกจากนี้ ควรพิจารณาพัฒนากลไกการประสานงานและฝ่ายเลขานุการให้มีความชัดเจนในการกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งสนับสนุนการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่

ควรส่งเสริมให้จังหวัดและอำเภอปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่จากการรวบรวมข้อเสนอโครงการรายกิจกรรม มาเป็นการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลร่วมกันและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน

ทั้งนี้ ควรจัดทำแผนผังเชื่อมโยงแผนงานและโครงการตลอดห่วงโซ่การพัฒนา ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของกิจกรรม หน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งงบประมาณ และผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓ การเชื่อมโยงข้อเสนอโครงการกับภารกิจและงบประมาณ

ควรส่งเสริมให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องพิจารณาสนับสนุนข้อเสนอโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากพื้นที่ตามภารกิจและศักยภาพของหน่วยงาน โดยใช้ช่องทางการประสานแผนพัฒนาจังหวัด ข้อเสนอจากการลงพื้นที่ และข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนประกอบการพิจารณา

การสนับสนุนดังกล่าวควรมุ่งเชื่อมโยงข้อเสนอจากพื้นที่เข้ากับภารกิจของหน่วยงาน การจัดสรรงบประมาณ และการดำเนินงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและเจ้าภาพรับผิดชอบร่วมกัน

๔.๔ การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผล

ควรพัฒนาฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างส่วนกลาง จังหวัด และอำเภอ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการวางแผน การพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ และการติดตามประเมินผล

นอกจากนี้ ควรพัฒนารูปแบบและเครื่องมือการตรวจติดตามให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ต่อประชาชน ทั้งด้านการเข้าถึงประโยชน์จากโครงการ การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ และคุณภาพชีวิต เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

๔.๕ การส่งเสริมบทบาทกลไกระดับอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ควรส่งเสริมให้นายอำเภอเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงการทำงานของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการประสานปัญหาและความต้องการของพื้นที่ การจัดทำข้อเสนอโครงการ การเชื่อมโยงแผนงานและงบประมาณ และการติดตามผลการดำเนินงาน

ขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนโครงการตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการขนาดเล็ก การต่อยอดกิจกรรม การดูแลบำรุงรักษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้โครงการสามารถสร้างประโยชน์แก่พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๔.๖ การเสริมสร้างองค์ความรู้และขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี

ควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นทักษะการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ การบูรณาการแผนพัฒนา การจัดทำข้อเสนอโครงการ การประสานแหล่งงบประมาณ และการติดตามประเมินผล

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนจากจังหวัดและอำเภอที่มีผลการดำเนินงานเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลในพื้นที่อื่นได้อย่างเหมาะสม

บทที่ ๕ สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เป็นการต่อยอดการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการ One Plan ของกระทรวงมหาดไทย โดยมุ่งพัฒนากลไกการประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและประชาชน เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการดำเนินงานสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงกลไกการประสานงานในระดับจังหวัดและอำเภอ การสำรวจสถานะโครงการเพื่อจัดทำฐานข้อมูล การรวบรวมข้อเสนอโครงการจากพื้นที่ การเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนความต้องการอำเภอกับการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การกำกับและติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ ตลอดจนการเสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการประยุกต์ใช้กระบวนการ One Plan

ขณะเดียวกัน ผลการถอดบทเรียนสะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อน One Plan ให้เกิดผลอย่างแท้จริงจำเป็นต้องพัฒนาการทำงานควบคู่กันทั้งด้านบุคลากร กระบวนการ และกลไกการประสานงาน โดยส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การกำหนดเป้าหมายและเจ้าภาพร่วม การใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน การเชื่อมโยงงบประมาณกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนา

ดังนั้น แนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนระยะต่อไป คือ การพัฒนา One Plan ให้เป็นวิธีการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยเชื่อมโยงข้อเสนอจากพื้นที่เข้ากับภารกิจของหน่วยงาน งบประมาณ และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งกำหนดกลไกการติดตามประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ต่อประชาชน เพื่อให้การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีความต่อเนื่อง ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน